

„Navigeren met de bloeddrukmeter”

„Navigeren met de bloeddrukmeter” is de titel van de rede welke *Birkenhäger* in 1975 hield ter gelegenheid van de aanvaarding van het bijzonder hoogleraarschap in de inwendige geneeskunde aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. De daarin geformuleerde opvattingen liggen in belangrijke mate ten grondslag aan de bundel „richtlijnen en navigatiemiddelen” ter bestrijding van hypertensie op grote schaal, welke de werkgroep chronische patiënten van het Nederlands Huisartsen Instituut ten behoeve van de huisarts in dit Hypertensie-nummer heeft bijeengebracht.

De opvattingen van de werkgroep zijn scherp omschreven, consistent en verdienen onze aandachtige bestudering. Hypertensie vormt een probleem dat zich in de frontlijn van de belangstelling beweegt. Er valt dan ook nauwelijks een medisch tijdschrift te vinden, waarin geen bijdrage over dit onderwerp staat.

Naar de mening van de redactiecommissie is integrale presentatie van het resultaat van de door de werkgroep chronische patiënten verrichte arbeid in een extra uitgave van „huisarts & praktijk” de beste manier de discussie over hypertensie verder op gang te brengen. Enkele kanttekeningen onzerzijds mogen daarbij dienen de gedachtenwisseling te voeden.

De belangrijkste taak bij de opsporing en de behandeling van hypertensie is aan de huisarts toebedacht. Zeer terecht wordt de zich professionaliserende eerstelijns geneeskunde gezien als het instrument bij uitnemendheid om deze doelstelling te realiseren. Daarmede besparen wij ons de problemen van het in het leven roepen – en houden dan wel beteugelen – van wederom een nieuw instituut in de daarvan toch reeds zo rijk voorziene gezondheidszorg.

De mogelijke nadelige gevolgen van het tot patiënt verklaard worden, vormen een probleem op zichzelf. De auteurs wijzen daarop zelf op ondubbelzinnige wijze. Met het constateren van dit gevaar – hoe juist dan ook – zijn wij er echter niet. Dit tot nu toe stiefmoederlijk behandelde aspect zal juist in komend onderzoek meer aandacht verdienen.

Een ander punt is, dat een categorale benadering en bestrijding van ziekten het wezenlijke gevaar inhoudt dat de „ziekte” belangrijker is dan de „zieke”. De vooraanstaande plaats, toegekend aan de eerstelijns gezondheidszorg bij de benadering van de „categorie hypertensie” maakt echter, dat deze bezwaren tot een minimum kunnen worden beperkt. Vragen, zoals wèl of niet behandelen of nader onderzoek beginnen naar mogelijke primaire oorzaken van hypertensie, kunnen in het licht van de gehele leefsituatie van de betrokkenen een antwoord vinden.

Bij alle waardering voor dit werkstuk blijft natuurlijk het algemene probleem bestaan dat er geen enkele studie bestaat, welke de effectiviteit van hypertensie-therapie bij ongeselecteerde groepen mensen met hypertensie zonneklaar aantoonst (*Alderman*). Ook de *Veterans Administration Cooperative Study on Antihypertensive Agents* – veelvuldig in deze hoedanigheid geciteerd – kan moeilijk als zodanig worden aangemerkt, daar de erbij betrokken patiënten als een zeer selectieve groep dienen te worden beschouwd.

De behoefte aan een kritische benadering van dit onderwerp is derhalve des te noodzakelijker. Het hier ter bestudering aangeboden verslag is hiervoor de beste basis, opdat wij ertoe komen met open oog te navigeren met de tensiometer en niet kortzichtig te koersen op het bestek van de tensiometer sec.

Alderman, M. H. (1977) *New. Eng. J. Med.* 296, 753.
Birkenhäger, W. H. *Navigeren met de bloeddrukmeter*. Oosthoek, Scheltema en Holkema, Utrecht, 1975.
Veterans Administration Cooperative Study on Antihypertensive Agents I (1967) *J. Amer. med. Ass.* 202, 1028; II (1970) *J. Amer. med. Ass.* 213, 1143; III (1972) *Circ.* 45, 991.